

Hommage aan Mathieu Dijker (1927-2018)

Zaterdag 22 juni 2019
14.00 uur: beiaardconcert
(luisterplaats: pastorietaan Duinendaal 2, Boxtel)
15.00 uur: orgelconcert in de Sint-Petrusbasiliek

Stichting Kerkconcerten Boxtel
in samenwerking met de
HKU Nederlandse Beiaardschool te Amersfoort

Mathieu Dijker

Over Dijker, Boxtel en de beiaard

Tijdens dit concert wordt een hommage gebracht aan Mathieu Dijker (1927-2018), een veelzijdig musicus en voornaam componist. We horen een greep uit zijn oeuvre tijdens het beiaardconcert. In het orgelconcert wordt zijn werk in een breder muzikaal perspectief geplaatst – dat van de Nederlandse orgelmuziek in de twintigste eeuw.

Mathieu Dijker werd op 29 juni 1927 in Amsterdam geboren in een muzikaal gezin. De sterke verwantschap met het Rooms-Katholicisme is van huis uit meegegeven; in navolging van zijn broers en zussen wilde ook Mathieu toetreden tot een kloosterorde. Hij komt uiteindelijk in Boxtel terecht, bij de paters Assumptionisten op Kasteel Stapelen. Later herinnert hij zich "...een houten kapel met een groot (!) harmonium en pedaal en een ruimte die niet klinkt, maar waar het gregoriaans een grote plaats innam voor iedereen. Met in het dorp het prachtige Smits-orgel waar je les op krijgt van mijnheer Driessen. Dat klinkt niet erg maar het was toch mooi meegenomen, en mopperen mocht je toch niet." Dijker gaat op de ingeslagen koers verder en wordt in 1954 tot priester gewijd. Vanaf datzelfde jaar vervolgt hij zijn studies in Rome. Tot 1962 studeert hij muziek aan het Pontificio Instituto di Musica Sacra. Magna cum laude behaalt hij zijn diploma's voor orgel en compositie. Ook promoveert hij tot doctor met een proefschrift over Grieks-Byzantijnse muziek.

Bij zijn terugkeer in Nederland in 1962 gaat Dijker het muziekonderwijs in, met een lesbetrekking aan de Kerkmuziekschool in Utrecht. In Boxtel richt hij nieuwe koren op voor de, in 1959 gebouwde, Maria Reginakerk. Enkele jaren is hij dirigent van het Maria Reginakoor, en hij staat mede aan de basis van de oprichting van de Stichting Kerkconcerten Boxtel. Dijker verlaat Boxtel echter in 1970 om met zijn toekomstige echtgenote – hij trad in 1966 uit het priesterschap – richting Eindhoven te vertrekken. Later verhuizen zij naar Heeze.

In 1970 wordt Dijker, samen met titulair organiste Dorthy de Rooij, muzikaal leider van de Paterskerk in Eindhoven. Tot 2006 zal hij hier in deze hoedanigheid de koren dirigeren, muziek componeren en concerten organiseren.

Tussen 1975 en 1986 is hij werkzaam aan het Conservatorium in Utrecht als docent solfège, harmonieleer, contrapunt, analyse en gregoriaans. Vanaf 1972 studeert Dijker beiaard aan de Nederlandse Beiaardschool in Amersfoort bij Peter Bakker. In 1975 behaalt hij het praktijkdiploma. De beiaard inspireert hem tot het schrijven van een veertiental composities – een aantal daarvan werd met prijzen bekroond, onder meer in Mechelen.

Eén van zijn laatste beiaardcomposities is *“Nieuwe Toren”-spel*, geschreven voor de zeventiende-eeuwse Hemony-beiaard van de Nieuwe Toren in Kampen. De compositie wordt opgedragen aan Frans Haagen, beiaardier van deze stad en hoofdvakdocent aan de HKU Nederlandse Beiaardschool. Frans Haagen zal met dit werk het beiaardconcert vanmiddag in Boxtel besluiten.

Mathieu Dijker blijft tot in de eenentwintigste eeuw een actief en bevlogen musicus. Hij wordt in 2004 benoemd tot Ridder in de Orde van Oranje-Nassau, en in 2006 tot Ridder in de Orde van de Heilige Paus Sylvester.

Op vrijdagavond 25 september 2015, tijdens het jubileumjaar ter gelegenheid van het vijftigjarig bestaan van de Stichting Kerkconcerten Boxtel, is Dijker nog in de Sint-Petrusbasiliek aanwezig voor een uitvoering van zijn monumentale koorwerken ‘De Trein naar Sobibor’ en ‘War Poems’ door kamerkoor Ad Parnassum.

Mathieu Dijker overlijdt op 11 juni 2018 in zijn woonplaats Heeze.

Kasteel Stapelen is inmiddels verkocht; de laatste paters Assumptionisten zijn per 1 september 2018 verhuisd. De Boxtelse Maria Reginakerk werd in 2003 gesloopt. Alleen de smalle toren domineert nog fier de omgeving, ingebouwd tussen woonhuizen en appartementencomplexen. De muziek van Mathieu Dijker bestaat echter voort en vindt vanmiddag haar klankkast in de Sint-Petrusbasiliek, zoals ook in de toekomst deze muziek zal blijven weerklinken.

Deze tekst werd gebaseerd op de levensbeschrijving van Mathieu Dijker op de website www.mathieudijker.nl en op de tekst “SKB: een halve eeuw muziek in Boxtelse kerken” van Ruud van Nooijen, uitgegeven bij gelegenheid van het vijftigjarig jubileum van de Stichting Kerkconcerten Boxtel in 2015.

Beiaardconcert

14.00 uur, luisterplaats: Pastorietuin Duinendaal 2,

Boxtel

Programma

Beiaardcomposities van Mathieu Dijker (1927-2018)

1. Campanae in Campina ('Klokken in de Kempen,' Suite voor beiaard, 1978)

- I. Allegro moderato
- II. Andante sostenuto
- III. Vivace
- IV. Allegro festivo

2. Klein koraal (1984, Prijs 'Stad Mechelen' bij het compositieconcours van 1984 in Mechelen)

3. Toccata voor beiaard (1980, Prijs 'Beiaardschool' bij het compositieconcours van 1980 in Mechelen)

4. Te Lucis ante terminum (Variaties over de Avondhymne, 1978)

5. In die Festo (1985)

6. "Nieuwe Toren"-spel (2006)

- Parte prima: Moderato con calma
- Parte seconda: Andante sostenuto
- Parte terza: Moderato

Uitvoerenden: Tommy van Doorn (1), Jeannette van 't Veld (2), Hans van Heemst (3), Dennis Vallenduuk (4), Akiko Nambu (5), Frans Haagen (6)

Orgelconcert

15.00 uur, Sint-Petrusbasiliek, Boxtel

Programma

Hendrik Andriessen (1892-1981)

1. Thema met variaties (1949)

Mathieu Dijker (1927-2018)

2. Partita sopra "Veni sancte spiritus" per organo (1976)

Maurice Pirenne (1928-2008)

3. Metanoia (1985)

Marius Monnikendam (1896-1977)

4. Choral (1975)

Daan Manneke (*1939)

5. Archipel VII: Preludes, choral & tombeau, hommage à César Franck (voor harmonium, 2002)

Dennis Vallenduuk (*1974)

6. Improvisatie over de naam 'Mathieu Dijker'

*Uitvoerenden: Hans van Heemst (1), Tommy van Doorn (2, 3, 5),
Dennis Vallenduuk (4, 6)*

Toelichting op het orgelprogramma

In dit programma horen we Mathieu Dijker in een bredere muzikale context. De katholieke kerkmuziek kende aan het begin van de twintigste eeuw een opleving met het vernieuwende werk van **Hendrik Andriessen**, organist van de Sint-Josephkerk in Haarlem. Van hem horen we *Thema met variaties*. Zijn gevoel voor mystiek en de invloed vanuit de Franse school bleek toonaangevend voor zijn tijdgenoten.

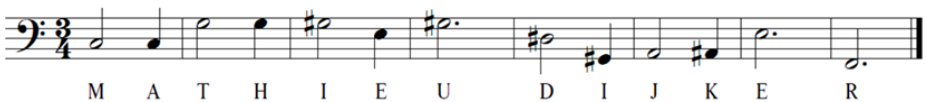
Van **Mathieu Dijker** klinkt de *Partita sopra "Veni sancte spiritus,"* een reeks kleurrijke variaties over de gregoriaanse Pinkstersequens die vermengd wordt met het gezang *Geest die vuur en liefde zijt*.

Maurice Pirenne was een studiegenoot van Dijker; samen studeerden ze in Rome en ze bleven hun leven lang bevriend. Pirenne was rector cantus en later organist van de Sint-Janskathedraal en tevens een zeer actief componist. *Metanoia* werd gecomponeerd voor het Brabants Orgelalbum in 1985, waarin Brabantse componisten de opdracht kregen om met het B.A.C.H.-thema te werken.

Marius Monnikendam, tijdgenoot van Andriessen en theorie docent aan het Rotterdams conservatorium maakte tijdens zijn studie aan de Schola Cantorum in Parijs kennis met de Franse orgel- en compositiecultuur. In het *Choral* horen we duidelijk de Franse invloed in de kleurrijke harmonieën.

De componist **Daan Manneke**, al vele jaren actief in Breda, vertegenwoordigt een iets latere compositiestroom in Noord-Brabant. Zijn stijl is modernistischer en ritmischer. *Archipel VII*, speciaal geschreven voor het Franse drukwindharmonium, is een hommage aan César Franck, en citeert diens *Sortie en fa majeur* uit 'L'Organiste' en het *Troisième Choral*. Manneke verwerkt flarden, directe citaten en verbrokkelde fragmenten in deze grillige meerdelige compositie.

Aan het slot van dit programma keren we terug naar Dijker. Zijn naam, omgezet naar muzieknooten, zal fungeren als basis voor een geïmproviseerde finale door **Dennis Vallenduuk**. Door iedere noot in de chromatische toonladder c-b een letter uit het alfabet toe te kennen, heeft hij het volgende thema geconstrueerd:

Uitvoerenden

Tommy van Doorn (1990) is beiaardier en organist van de Sint-Petrus-basiliiek in Boxtel. Hij studeerde vanaf 2009 hoofdvak orgel en bijvak piano aan het Fontys Conservatorium in Tilburg. Hij verdiepte zich tevens in het bespelen van het Franse drukwindharmonium. Aan de Nederlandse Beiaardschool te Amersfoort volgt hij de masterstudie beiaard. Daarnaast volgt hij aan de Universiteit Utrecht de masterstudie musicologie.

Frans Haagen studeerde aan de HKU Nederlandse Beiaardschool te Amersfoort bij Bernard Winsemius en Arie Abbenes en behaalde daar het diploma Uitvoerend Musicus. Hij is stadsbeiaardier van Kampen, Doesburg, Zutphen en Almelo. Momenteel is hij werkzaam als hoofdvakdocent beiaard aan de HKU Nederlandse Beiaardschool te Amersfoort.

Hans van Heemst M.A. (1978) begon zijn muzikale carrière als amateurorganist, grotendeels onder leiding van organist Paul Kieviet te Middelharnis/Sommelsdijk (tot 2017). Op verschillende concoursen won hij prijzen, zoals in Oude-Tonge, Maassluis en Groningen. Hij is kerkorganist van de Hervormde gemeentes van Oude-Tonge, Middelharnis en Stellendam. In 2018 is hij begonnen aan een bachelor studie beiaard in Amersfoort.

Akiko Nambu is vanuit Japan naar Nederland gereisd om beiaard te studeren aan de HKU Nederlandse Beiaardschool in Amersfoort. Sinds september 2018 studeert zij in het Bachelor of Music-programma. Theoretische vakken worden gevolgd aan het Conservatorium in Utrecht.

Dennis Vallenduuk (1974) studeerde orgel aan het conservatorium van Enschede bij Gijs van Schoonhoven. Hij studeerde tevens kerkmuziek en koordirectie, en volgde improvisatielessen bij Hayo Boerema. In 2007 won hij het Nationaal Improvisatieconcours in het Orgelpark te Amsterdam. Sinds 2014 is hij als organist en dirigent gregoriaans verbonden aan de Plechelmusbasiliek te Oldenzaal, waar hij het Witte-orgel uit 1889 bespeelt. Hij is ook werkzaam als componist. Sinds 2018 volgt hij de opleiding tot beiaardier aan de HKU Nederlandse Beiaardschool.

Jeannette van 't Veld behaalde haar diploma orgel, kerkmuziek en solozang aan respectievelijk het Utrechts Conservatorium bij Kees van Houten en aan de Schumann Academie bij Joke de Vin. Sinds 2017 studeert zij hoofdvak beiaard aan de HKU Nederlandse Beiaardschool. Ze is werkzaam als cantor-organist in Arnhem en De Meern en treedt regelmatig op als mezzosopraan. Ze heeft al jaren een bloeiende lespraktijk voor orgel, piano en zang aan de Muziekschool Renswoude.

